

דברי תורה והסלידות

פרשת שופטים

ב' אלול
תשפ"ג לפ"ק
גליון תי"ז
שנה ט'

י"ל ע"י מכון אהל אברהם

להוצאת ספרי מורינו הרב הגאון ר' אברהם בן ציון ביער שליט"א

רב דשכונת ריב"ל ב"ש

קול השיעורים
ממורינו הרב שליט"א
073-371-8218

לע"נ הגה"צ מוהר"ר מאיר רפאל ב"ר ניסן זצ"ל

פניני הפרשה

וזהו ושפטו את העם משפט צדק, רוצה לומר כל איש ילמוד את עצמו להתנהג לשפוט את העם משפט צדק ללמד צדקה וזכות על כל זרע ישראל ואז האדם מעורר השער של מעלה ועל ידי זה יוצא בדין זכאי במשפט של מעלה, כי במדה שאדם מודד מודדין לו.

הרה"ק רבי יהושע מאוסטרובא זי"ע כתב בספרו תולדת אדם על אזהרת הכתוב לבלתי יקח שוחד דיש לפרש דבר זה על בני אדם הנוסעים לצדיק ורוצים לקבל על ידו איזה טובה לנפשם שהעצה לזה שכשיבואו להקביל פני הצדיק לא יסתירו פנימיותם כדי להונותו, אלא יבואו תוכם ככרם וכמו שהם באמת ואזי יכירם הצדיק ולא יטעה לחשוב שהינם יותר מכפי שהם באמת ויעורר רחמים על חסרונותם ופחיתותם ויפעל טובה עבורם אבל הרוצה להתייפות בפני הצדיק בהעלימו ממנו את תוכן נפשו ונשמתו וכלפי חוץ מראה פנים כאחד מבני עליה ובאמת אינו כן הנה האיש הזה לא יזכה שיעשה לו הצדיק טובה לתיקון נפשו כי כשם שברפואת הגוף המטעה את הרופא שלא להגיד לו מכאובו וחוליו או המעלים ממנו סיבת חוליו פשיטא שלא יוכל להשיג ממנו שום רפואה ואין תרופה למכת חולה כזה כן הוא הדבר בחולי הנפש שהחכמים רופאי הנפשיות, כלשון הרמב"ם בהלכות דעות פ"ב ה"א, אינם יכולים להושיע ולסייע למעלים מהם דבר מחלתו והנה היצר הרע כשרואה אדם בא אל בית היכלם של הצדיקים ירא הוא לנפשו שמא ביאתו של האדם הזה היא משום שרצונו להימלט מנגעי נפשו ולהיטהר מהם ובה לבקש מהצדיק שיסייע בעדו ועל כן שולח היצה"ר לאדם הרהור תשובה בלבו לפי שעה ועל ידי מחשבת התשובה חוזר מאור פניו של האדם לטוב באותה שעה ואז אין הצדיק רואהו בנגעו ואינו מכיר בחסרונותיו ושוב אינו יכול להיטיב עמו ותשובה זו קרויה שחד, כי היצר משחד את האדם באותו הרהור לשוב על מעשיו ולהינחם על עוונותיו וכל

כי יפלא ממך דבר למשפט וגו' ובאת אל הכהנים וגו' ודרשת והגידו לך את דבר המשפט הרה"ק בעל דברי יחזקאל זי"ע משינאווא פירש מקראי קודש אלו עפ"י מעשה שהיה שבעת היותו סמוך על שולחן חמיו הרה"ק רבי אריה לייבוש ליפשיץ זי"ע אבד"ק וישניצא בעל אריה דבי עילאי עלה בדעתו לשאול את חמיו בעניין התעניתים אם ראוי ללכת בהם או עדיף ליסוג מהם כשבא לשטוח לפניו שאלתו שמע איך שהוא אומר לאחד פאסטען אז מען קען מהיכי תיתי ומי שיכול לצום שיצום אך אין זה העיקר כאשר שמע את דברי קדשו לא שאל אותו יותר כי כבר שמע את התשובה לשאלתו ובזה אמר לפרש הפסוקים כי יפלא ממך דבר למשפט וגו' ובאת אל הכהנים שאם יש לאדם איזה שאלה אינו צריך כי אם ללכת לפני הצדיקים ודרשת והגידו לך את דבר המשפט ודרשת דייקא רצה לומר כשידרוש האדם בלבבו לדעת את המעשה אשר יעשון ילך לצדיק וישמע את דבריו ואז ממילא יודע לו איך להתנהג כי יגידו לו מעצמם את דבר המשפט. מפי ספרים וסופרים

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך כו' ושפטו את העם משפט צדק. דהנה הקדוש ברוך הוא שופט את הכנסת ישראל בבוא יום המשפט בגודל רחמיו וחסדיו. אך צריכין אתערותא דלתתא לעורר את המדה של רחמנות למעלה. ועל ידי מה נתעורר אותו המדה של חסד, כשאנו למטה מתנהגים בחסד ולמדים זכות על כל איש מישראל לדונן לכף זכות ואז על ידי זה גם מלמעלה נתעורר אותו המדה ולמדין גם עליו וגם על כל זרע ישראל חסדים. ואם כן האדם מעורר בעובדא שלמטה השער העליון לפתוח שערי חסד להריק ברכה על כל זרע ישראל. וזה שכתוב שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך, רוצה לומר שאתה בעצמך תתקן ותכין המשפט של מעלה על ידי שעריך, והוא השערים שלך שאתה עושה ומעורר במעשיך.

כהאי גוונא וכוונתו בזה לפעול להטעות את הצדיק שלא יכירנו במידתו האמיתית ועל ידי זה לא יושיענו ולכך בא הכתוב להזהיר את ישראל ושחד מן היצר הרע לא תקח אלא דע והבן להבחין בבואך אל הצדיק בין הרהור תשובה אמיתי לתשובה לפי שעה שבאה מכח היצר הרע כי השוחד יעור עיני חכמים דאותו שוחד מסמא עיני הצדיק שלא יכיר את הבא אליו כפי שהוא באמת ולא יעזרנו להנצל מיצרו ומסיים התולדת אדם, והעיקר לבוא אל הצדיק כמו שהוא בלי שום השתנות ואז יוכל לקבל ממנו טובה כפולה ומכופלת. **מפי סופרים וספרים**

תמים תהיה עם ה' אלקיך פעם לאחר נישואי אחד מצאצאי הרה"ק רבי דוד מזלאטיפאלי זי"ע נכנס אליו המחותן שלו ושאל ממנו רבי מחותן מה דעתו על העתיד מהיכן יהיה פרנסה להבנים שלנו שזה עתה נישאו השיב לו הרה"ק מזלאטיפאלי הנה ידוע שדרכו של רש"י בק' בפירושו לקצר תמיד בלשונו

ככל היותר שלא לכתוב אף מילה אחת מיותרת אך במקום אחד מוצאים אנו בדברי רש"י שהלך בדרך אחרת שהאריך הרבה שלא כדרכו וזהו בפירושו עה"פ תמים תהיה עם ד' אלוקיך כאן מאריך רש"י בלשונו הק' שכותב התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר העתידות ואחר כל זה הוא חוזר עוד הפעם אלא כל מה שיבוא עליך קבל בתמימות ואח"כ מסיים רש"י בלשונו הק' ואז תהיה עמו ולחלקו על כרחך שכאן בא רש"י הק' להורות לנו שבמידה זו של התמימות והביטחון בה' שלא לחקור אחר העתידות יש להלוך בה תמיד בשלמות מבלי כל שאלות וספיקות. **מדשן ביתך**

תשובה בשמחה, סיפר הרה"ק מנאסויד זי"ע ששמע ממרן קודש הקדשים בעל **דברי חיים** זי"ע שהתלמידים הקדושים של רבנו הקדוש הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע כשהיו נוסעים ביחד להשתתף בשמחת נישואיו של חבריהם בחודש אלול היה להם כבר די הכנה על הימים הקדושים. **גדולת יהושע**

הרהור תשובה

והבינוני יש בחומרותו כח המושכו לדרך התאוה ובכח הנפשי מושכו לקדושה וזהו זה וזה שופטן.

ולכאורה מה הטענה לרשע שיהפוך דרכו ויעשה תשובה הלא כל הליכותיו והליכת המחשבה שלו מושכו רק לרע ואיך מבקשים ממנו לעשות תשובה.

אך מסביר הדברי חיים דידוע דברי התנא באבות שאין לך אדם שאין לו שעה, ולכל אדם יש שעה שנתעורר אצלו הנקודה הפנימית לתשובה אמיתית לפני הבוכ"ע. וכמו דאיתא בזה"ק פר' אחרי דף נח. וזלה"ק רבי אבא זמנין אית קמי קב"ה לאשתכחא רעוון ולאשתכחא ברכאן ולמתבע בעותי זמנין דרעוון לא אשתכחו וברכאן לא מזדמנין ודינין קשיין מתערין בעלמא וזמנין דדינא תליא.

תא חזי זמנין אית בשתא דרעווא אשתכח זמנין אית בשתא דדינא אשתכח זמנין אית בשתא דדינא אשתכח ותליא זמנין אית בירחי דרעווא אשתכח בהו זמנין אית בירחי דדינין אשתכחו ותליין על כלא זמנין אית בשבועי דרעוון משתכחן זמנין אית בשבועי דדינין משתכחן בעלמא וזמנין אית ביומי דרעווא אשתכח בעלמא ועלמא אתבסמא וזמנין אית ביומי דדינין תליין ומשתכחן ואפילו בשעתי ועל דא כתיב ועת לכל חפץ וגו' וכתוב ונאני תפלתי לך וגו' וכתוב דרשו ד' בהמצאו וכתוב למה ד' תעמוד ברחוק תעלים לעתות בצרה וכתוב מרחוק ד' נראה לי זמנין דאיהו קרוב דכתיב קרוב ד' לכל קוראיו בגין כך ואל יבא בכל עת אל הקודש וגו'

[פירוש הזה"ק הוא: יש זמנים בשנה לפני הקב"ה שמציא עת רצון וברכות לעולם והוא מבקש תפלתי למלאות את בקשתי כי בזמנים האלו מתגבר מדת החסד, יש זמנים שזמן רצון לא נמצא בהם וברכות אינם מזדמנים

בספר הק' דברי חיים מסביר הפסוק דפרשתינו שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך אשר ה' אלקיך נתן לך לשבטיך, ברמז נאה על ענין התשובה.

וזתו"ד הק' דהנה ידוע מאמר חז"ל צדיקים יצר טוב שופטן רשעים יצר הרע שופטן בינונים זה וזה שופטן.

וכוונת חז"ל היא דידוע מהחוקרים דכל אדם לפני שעושה איזה דבר אומד בנפשו האם לעשות הדבר ההוא או לא ואפילו שבעצמו אינו מרגיש זאת כדחזינן בחז"ל (חולין נא). דאפילו בעל חי שאינו מדבר יש בכוחו כח האומד לפני שהיא עושה איזה דבר אומד בנפשה אם לעשות הדבר ההוא או לא כדחזינן גבי בהמה שקפצה מהג אמרינן דאין חוששין משום ריסוק איברים וטריפה דמעיקרא לפני שקפצה אומדה על נפשה אם גבוה לה יותר מדי או לא ורק אח"כ קופצת.

אי"כ כ"ש באדם דחוץ מכח הנפש הישראלי הנמצא בתוכו אשר מכריחו לעשות רק טוב, בחלק הגופני שלו יש לו ג"כ כח האומד המחליטו אם לעשות הדבר ההוא או לא.

וממשיך שם הדברי חיים לבאר דברי חז"ל צדיקים יצר טוב שופטן היינו הצדיק מחמת דביקתו בקדושה דהיינו שכל הליכת המחשבה שלו איך לעבוד את השי"ת ע"כ יש לו כח המושכו לקדושה, וממילא ג"כ מהלך מחשבתו ואומד נפשו כל היום הוא רק לקדושה. ורשעים בהפכן, כל דמיונותיו בדרך לא טוב, כמאמר הכתוב יתיצב על דרך לא טוב רע לא ימאס, היינו מחמת שמורגל ברע דבק בו הרע כדרך הטבע בעל חי, להיפוך מדרך הצדיק הנ"ל וממילא רע לא ימאס וכל היום המהלך המחשבה שלו היא רק לרע, וזהו יצר הרע שופטן.

המלך עם שריו ויועציו ועבדיו כי אם ברמז, וכאשר שגם עתה במלכות ישמעאל הנהגתו כך.

וזה שהודיענו הש"ס שגם הכרוזין היוצאין ממלך מלכו של עולם הוא ברמז, וצריך לידע במחוג רמז הכרוז, וזה הוא על ידי המחשבה שבאין לאדם בכל יום הרהורי תשובה שהוא מחמת הכרוז, או על ידי שאר דברים הנודעים למי שעניני שכל לו, שלא יהי' מכלל אלו הנאמר אל תהי' כסוס כפרד אין הבין במתג ורסן וכו', וכיוצא בזה ישמע חכם ויוסיף לקח, ודפח"ח.

וראינו נמי לדברי התולדות המסביר דברים אלו במקום אחר בפרשת ראה וזלה"ק ידו פשוטה ית' לקבל שבים ולקבלו, וכאלו נותן לו ידו, דהיינו סיוע שנקרא יד, והיינו הרהורי תשובה שנותנין לו, והשוטה מאבד מה שנותנין לו הרהורי תשובה, וכמו ששמעתי ג"כ ממורי כי שמיעת הכרוז הוא המחשבה, ולכך אין לך רשע שאין לו הרהורי תשובה בכל יום מצד אלו הכרוזין, ודפח"ח. והצדיק נותן לב לקיים מחשבתו הטובה, מה שאין כן הרשע. עכלה"ק.

וראינו שני נביאים מתנבאים בסגנון אחד בספר הק' אמרי נועם מביא ג"כ כדברי התולדות הנ"ל וזלה"ק נ"ל בדרך מוסר דלכאורה יש מקום לאדם להצדיק עצמו ולהתנצל מכל פשעיו, לאשר הוא מוכרח לחטוא מצד היצר הרע הבווער בקרבו תמיד, לא ינוח ולא ישקוט עד אשר מביאו לחטוא נגד המקום. וכמו שאמרו ז"ל גלוי וידוע לפניך שרצונינו לעשות רצונך אלא שאור שבעיסה מעכב. והנה אין מקום לכאורה לשפוט את האדם ולהענישו על שום חטא ועוון. ואמרו חז"ל יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, ואלמלא הקב"ה עוזרו לא היה יכול לו. ואם כן מי שאינו יכול להתגבר עצמו נגד יצרו הרע יוכל לומר אשר חלילה אין הקב"ה בעזרו לסייע לו לחזור בתשובה, ומה יש לו לעשות.

אך באמת יש תירוץ על זה, על דרך מאמר חז"ל בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב כו' שובו בנים שובבים. וידוע בשם ספרי קודש דהן הן הרהורי תשובה שנשלחו לכל אחד לפתוח לו פתח לשוב מחטאו, ולדבק עצמו בתורה ובמעשים טובים. ואותן הרהורי תשובה הם דופקים לכל אחד ואחד לפי בחינותיו. וכשיעייין האדם על עצמו וישפוט בעין שכלו, יראה זאת בחוש, וכמו שאמרו חז"ל אין לך אדם שאין לו שעה, שפתאום נופל במחשבתו להתמרמר על חטאיו איך שהמרה נגד הקב"ה בכל עניניו. וזו המחשבה נשלחה לו מאת השי"ת בכוונה כדי שיאחז במחשבה זו ולא ירפה אותה, עד שיוציא מחשבה זו מכח אל הפועל, ולעייין בה היטב לראות לתקן את אשר עיוות.

וזהו הענין ממשיך האמרי נועם שאלמלא הקב"ה עוזרו כו', כי באמת הקב"ה תמיד הוא לעזר ולסעד לכל אחד ואחד מישראל כדי שלא יאבד ח"ו בעוונותיו המרובים. אך האדם אינו מבין זאת, ותיכף מסיח דעת מאותה המחשבה טובה שהקב"ה עזרו בה להיטיב אחריתו, ולא יפעול בה מאומה לשוב מדרכו הרעה, ועל זה הוא עיקר המשפט בב"ד של מעלה על האדם, לאשר לא שם לבו להתפשט מחשבתו שנפלו לו הרהורי תשובה, לדבק עצמו על ידה במצוות ד' ולשוב מחטאותיו.

לעולם אלא אדרבא דינים קשים מתעוררים בעולם כי בזמנים האלו מתגבר מדת הדין ויש זמנים שהדין תלוי שלפעמים מתגברים מדת הרחמים ולפעמים מדת הדין.

בוא וראה, יש זמנים בשנה שנמצא בהם עת רצון ויש זמנים בשנה שהדין נמצא ויש זמנים בשנה שהדין נמצא ותלוי שלפעמים מתגברים מדת הרחמים, יש זמנים בחודש שנמצא בהן עת רצון ויש זמנים בחדש שהדינים נמצאים ותלויים על הכל, יש זמנים בשבוע שנמצא בהם עת רצון ויש זמנים בשבוע שדינים נמצא בעולם, יש זמנים ביום שנמצא עת רצון בעולם והעולם בהמתקה וכו', ואפי' בשעות וכו' [

ובזה מפרש הפסוק שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך וזלה"ק לזה מזהיר הכתוב שופטים תתן בכל שעריך, היינו בכל ענין, אפילו שמשער בנפשו שחטא הרבה, עם כל זה יוכל למנות שופטים ולהפוך היצר הרע לטוב, כידוע שזה עיקר התשובה להפוך חשוכא לנהורא ויעשה מיצר הרע יצר טוב אך מהיכן יבוא לזה, וזה מודיע הכתוב אשר ד' נותן לך, היינו שמהרצון העליון שנתעורר לכל אדם בכל יום, כדאייתא בזה"ק מזה הרצון יוכל לעשות תשובה.

ומוסיף שם הרה"ק מצאנו זי"ע, וז"ל: כאשר שמעתי ממורי הקדוש מראפשיץ זצלה"ה דמה שמרגישים שלפעמים בא לאדם איזה תוהא בלב, ואומרים העולם שאיזה מרה שחורה בא לו, ויש מפכחין זה במשקה או באיזה דבר, ובאמת זה הוא מהתעוררות של מעלה על ידי כרוז שיוצא בכל יום שובו בנים שובבים, וכל אדם מישראל נתפעל מזה באיזה התעוררות בנפשו, ולכן אמר ז"ל שבבוא לאדם איזה תוהא וכעין פחד, ידע שהוא התעוררות תשובה ולכן יעשה תשובה, עד כאן דברי פי חכם ז"ל. עכדה"ק.

ובאמת ג"כ מצינו להרה"ק מראפשיץ בספרו הק' זרע קודש כע"ז בפרשת וארא וזלה"ק שבכל יום בת קול יוצאת מהר חורב, וכתוב בספרים שמזה בא לכל אדם הרהור תשובה בכל יום, על ידי הכרוז היוצא מהר חורב, רק שהצדיקים הקרובים אל ה' מרגישים יותר בשמיעה ממש ששומעים את הקול.

ויש עוד מדריגה, שבאמת אינם שומעין רק שמרגישיין בלבם איזה הארה מזה הקול, ומזה מרגישיין הקול, וכל מה שמתרחק מהקדושה מתרחק אצלו כח ההרגשה והשמיעה, ועל דרך זה כולם בכמה ענינים. עכלה"ק.

*

ובתולדות הק' בפרשת ראה מסביר כעין דברים אלו בסגנון אחר וזתו"ד בענין מה שאמרו בגמרא בכל יום בת קול מהר חורב ומכרזת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה ומסביר שם דהוא כרוז.

ולכאורה קשה שאם אין שומע הכרוז אז למה מכריזין, ואם לומר דשומעין הכרוז קשה שהחוש מכחישו, כי מי זה יאמר ששמע כרוזין מלמעלה, ואף אם ימצא א' שאומר ששמע מי הוא הפתי אשר יאמין לדבריו, וא"כ לאיזה תועלת הוא הכרוז ללא יועיל.

ומסביר שם התולדות דאפשר לבאר זאת בדרך מוסר כי למעלה אין אומר ואין דברים רק פה למטה בארץ יש מושג של דיבור וראי' לזה כי מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיע, ואין דרך ארץ לדבר לפני

ובזה ג"כ מסביר הפסוק שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך, היינו, עיקר הדין והמשפט שיש על האדם הוא בכל שעריך אשר ד' אלקיך נותן לך, שהשי"ת פתח לך שערי התשובה, על דרך שאנו אומרים [בפיוט 'וכל מאמינים' למוסף דר"ה ויוה"כ] הפותח שער לדופקי בתשובה, היינו, במה ששלח לך במחשבתך הרהורי התשובה לפתוח לך פתח, כדי שתלך בזה המחשבה לבוא על ידה למעשים טובים ולעזוב דרכו הרע, ולהתפשט עצמו בזה המחשבה בהתפשטות גדולה שלא יניח אותה. וזהו 'לשבטיך', על דרך אמרם ז"ל האי כוכבא דשביט, שהוא כוכב המתפשט לכמה ניצוצין, וכמו כן יאמר הכתוב שעיקר שער התשובה שהשי"ת נותן לך במחשבתך הוא 'לשבטיך', כדי שתתפשט עצמך במחשבה הלזו, ולהוציא מכח אל הפועל לדבק עצמו בתורה ובמעשים טובים, אכ"ר. עכ"ל האמרי נועם זי"ע.

*

ובספר תשואות חן מתלמידיו של בעש"ט נב"מ, בפרשתינו מסביר אופן אחר להגיע למדת התשובה ומביא מה דמתאמרא ממורינו הבעש"ט, וזהו תמצית דבריו הק', כי נודע דהשער החמשים היא שערי בינה, והיא שערי תשובה, כי התשובה נקראת בינה, כמאה"כ (ישעי' ו, י) ולבבו יבין ושב ורפא לו.

והענין הוא, דיש מ"ט שערים שעל ידם יכול האדם לשוב אל ד' בתשובה שלימה ולהתקרב אליו ית"ש, והם מ"ט אופנים ומדות שע"י שיתעורר האדם מעצמו ויתאמץ להתנהג בהם, ובכך יוכל להתדבק אל ד', ובנוסף לזה יש שער ה' והוא מוכלל מכל השערים, והיינו שאין הקב"ה ממתין שיתעורר האדם בא' מן המ"ט אופנים הללו להתקרב אל ד', אלא הקב"ה בעצמו מעורר את האדם באתערותא דלעילא, וקורא מן השמים אל האדם, ומן הכסא הכבוד מעוררים נשמתו וקוראים אליו באהבה לשוב בתשובה, והוא הוא ענין החתירה שחותר הקב"ה מתחת כסא הכבוד לקרב את האדם לתשובה.

וביאור ענין החתירה היא, דהנה כשיש לאדם חטאים ועונות ח"ו, נעשה מסך המבדיל בינו ובין אביו שבשמים, והמסך המבדיל גורם ח"ו השכחה, ששוכח האדם לשוב לפניו ית"ש. על כן הקב"ה חותר חתירה מתחת כסא כבודו, כדי להזכיר את האדם לשוב על חטאיו, שהרי אין שכחה לפני כסא כבודו. ועל ידי זה באים אל האדם הרהורי תשובה בכל יום, והחכם עיניו בראשו לפקח אז על עניניו, ולשוב לפניו ית"ש בתשובה שלימה ובתוספות מרובה על העיקר, אבל הכסיל שונה באולתו ומפכה את מכאוב לבו בספודי דברים בטלים או בשתיית יין.

ובזה מבאר הכוונה שנזכר בתורה חמשים פעמים ענין יציאת מצרים, כנודע מזוה"ק וספרי קודש, להורות לאדם שאל יתפתה בדברי היצר הרע הרוצה להכשילו ח"ו באומרו שכבר חטא כל כך, ופגם בנשמתו הרבה, עד שאין עוד תרופה למכתו, שהרי דבריו דחויים לגמרי, כי גם כשהיו בני ישראל במצרים היו משוקעים בטומאת מצרים, וכמעט שנפלו בשער הנ' של טומאה, והיו בדייטא התחתונה ממש, ועד"ז נגלה עליהם כבוד ד', וחתר חתירה מתחת כסא כבודו ונתן בהם כח לשוב בתשובה שלימה ולהתקרב אל הקדושה

וכמו כן בימינו אלה ממשיך התשואות חן הקב"ה חותר תחירה לכל אחד מישראל מתחת כסא כבודו, להשפיע עליו כח ותשובה, ובפרט בימי חודש אלול, שהם ימי רחמים ורצון, ומועלה אז הי"ג מדות של רחמים כידוע, וכמרומוזו בתיבת "אלול", שהיא בגימט' במספר קטן י"ג, בימים הללו ענין החתירה מצוי ביותר, ונקל בחינת התשובה יותר מבשאר ימים. וזהו הענין שרמזו בפסוק אני לדודי ודודי לי, שהוא ר"ת אלול, ר"ל מה שאני שב לדודי, הוא השי"ת, הוא ע"י שדודי לי, היינו על ידי החתירה שחתר מתחת כסא כבודו ית"ש.

והשי"ת יעזור שנזכה בימינו אלה לשוב אליו בלב שלם שנוכל לאמיד נפשינו ולהבין הרמז ולקבל החתירה ושיתקבלו תפילותינו לרחמים ולרצון ושנזכה עוד השנה לביאת משיחנו אמן.

סיפור

תלפיות גדלו עדרים עדרים של תלמידי חכמים וחסידים אנשי אמת יראי אלקים וכפי שהעיד בו תלמידו הגדול כ"ק מרן אדמו"ר מוויזניץ זי"ע, דודי הק' הציל את הנוער, אבל עתה דרכי וויזניצא אבלות מבלי באי מועד. שרידי יהודיה מבוססים בערבות גלות טרנסניסטריה הידועה לשמצה, הורים בנים ובנות, הרבי עצמו ניצל בניסים והיטלטל גולה אחר גולה החסידים בארץ משגרים סרטיפיקאט - רישיון עלייה ארצה - דבר יקר המציאות, כרטיס חיים, באותן שנים טרופות, אך הרבי מסרב בתוקף כל עוד יכול אני לפעול כאן לטובת אחי המעונים הנני נשאר כאן בתוך עמי אנכי יושב, והוא פעל והרבה במסירות נפש עצומה גייס סכומי עתק ושיגרם אל תוך גיא הצלמוות השליך נפשו מנגד בידעו כי בכסף זה היינו מחייה נפשות ממש מצילים מרעב ומכפן מכפור מצמית ומעבודת פרך, משראו החסידים

חאשק סיפור אגמא 1

שיעורי הלכה

ממורינו הרב שליט"א

המשך הלכות בית הכנסת / ה'
סי' קנ"ג

שיעורי ההלכה נתנדב ע"י

הנהלת בית הוראה "אוהל ציון"

שע"י ביהמ"ד סלנז - ריב"ל 28, בי"ש

בנשיאות הגה"צ מורינו הרב שליט"א

053-318-1922

שאלה: היסוד שמעלין בקודש ואין מורדין, האם זה מה"ת או דרבנן.

תשובה: בשועה"ר פסק דכל מקום שאין מעילה, אין איסורו אלא מדברי סופרים! ומ"מ איכא פוסקים דהוא מן התורה^ה, ולכן יש להחמיר בזה מאוד.

שאלה: האם מותר להוריד חפץ מקדושה חמורה לקדושה קלה, לזמן מסויים, על מנת לחזור ולהעלותו לאחר מכן לקדושה חמורה.

תשובה: מותר^ב.

האם זה נקרא שנשאר בית המדרש, או שמ"מ כיון דלא לומדים כל היום, נשתנה לבית הכנסת ואסור.

תשובה: מצאנו מחלוקת בדבר די"א דרק אם לומדים שם כל היום, אז נתקריא ביהמ"ד, ולא נשתנה לביהכנ"ס, אבל ללמוד שעה אחת, דינו כביהכנ"ס וא"כ יהיה אסור לשנות מבה"מ לביהכנ"ס שלומדים רק שעה אחת, וי"א שאף אם לומדים שעה אחת, דינו כביהמ"ד, ואינו נקרא שנשתנה מביהמ"ד לבית הכנסת^ה.

שאלה: האם מותר לשנות מבית הכנסת של יחיד לבית המדרש של יחיד.

תשובה: כן, וכמובן דבהיפוך אסור^ה.

שאלה: הדין שמבואר לעיל שמוותר לשנות בית הכנסת ולעשותו לבית המדרש, האם ההיתר הוא לגמרי, דהיינו שיהיה מותר לת"ח לאכול שם וכדו', או שנשאר החומרות דאיכא בבית הכנסת.

תשובה: באמת הוא די"א שנשאר האיסורים והחומרות דבית הכנסת^ה, אבל מצינו כבר גדולי הפוסקים דפסקו דאפי' לקולא נשתנה הבית הכנסת לבית המדרש^ה.

שאלה: המחבר פסק (בסימן קנ"ג סעיף א) שאסור לשנות ולעשות מבית "המדרש" שיהיה בית "הכנסת"^ה, והשאלה הנשאלת הוא, אם ילמדו שם בבית הכנסת החדש,

^א כ"כ במקור חיים סימן קנ"ג (ס"ג)

^ב כ"כ הכתב סופר בסימן י"ח, וז"ל: שרי לעשות מביהכנ"ס בית המדרש, בי רבנן, הגם שיהי' ביתא דרבנן שיאכלו וישתו ויעשו צרכיהם בו מה שאסור בביהכנ"ס. וכן פסק הישועות יעקב בסימן קנ"ג (ס"א).

^ג דאין מורדין מקדושה וקדושת ביהמ"ד גדולה מבית הכנסת.

^ד כ"כ בכף החיים (סימן קנ"ג), בשם הדבר שמואל (סימן שמ"ו) דאם באותו בית הכנסת עצמו הונבנה מחדש במקום הבית המדרש, קבעו בו ישיבה בכל יום תמיד, ללמוד וללמד מקרא משנה הלכות אגדות עד שלא ישתנה שם בית המדרש ממנו, ויקרא שמו בישראל הבית הגדול שמוגדלין בו תפלה ותורה, מותר לעשותו מבית המדרש.

וכן נמי עיי' בפרי מגדים במושבות זהב (בהקדמה לסימן קנ"ג) דכתב גם הא דאין מורדין מקדושה חמורה לקלה, אפילו תימא דהני דברים מן התורה יש בהן קדושה, אפשר אין מורדין דרבנן.

^ה עיין עוד שם בפמ"ג שמוסתפק אם דינא דאין מורדין הוא מדאורייתא או מדרבנן, ומ"מ לבסוף צידד לומר דהוא דאורייתא.

וכמו"כ עיין בתשובות מושכות יעקב (סי' נ"ה) שהביא ראה מהירושלמי דהא דאין מורדין מדאורייתא הוא, וכן הביא הדעת תורה (כאן בסימן קנ"ג) בשם הפנ"י (מגילה דף כו) דס"ל שהוא מה"ת, ע"ש.

^ו כן פסק בדעת תורה סימן קנ"ג (ס"ו ד"ה ובדין), בשם ספר המקנה.

וכן נמי פסק התורת חיים (אות ב) דבית המדרש של שעה אחת, אין לו עדיפות מבית הכנסת יעו"ש.

^ה כ"כ בבאר היטב (ס"ב ב) דמה שקובעין בבית הכנסת, מדרש שעה אחת, דינו כבית המדרש.

^ו כ"כ הפרי מגדים באשל אברהם (ס"ק א), דפשיטא דשרי לעשותו לביהמ"ד.

^ז עיי' שולחן ערוך הרב בסימן לד' (סעיף ט) שכתב שם בענין להוריד מקדושה, וז"ל: שלא אסרה תורה אלא להשתמש בקדשי גבוה של מזבח ושל בדיק הבית שמועלין בהן, וכל מקום שאין מעילה אין איסורו אלא מדברי סופרים אפילו בקדשי גבוה.

התלמיד ניסה לחקור ולברר אך תשובה לא מצא נאלץ לשוב אל הרבי בידיים ריקות באין מענה. אנה עשה עמדי חסד באם תפגוש אותי בכל עת ובכל שעה שרק לא תהיה, נא הודע לי מיד, לא עבר זמן רב והזדמנה לידי מרדכי הזכות לשמוע דברי חכמים בלכתו ברחוב העיר תל אביב הבחין מרחוק בקבוצת פועלים העוסקים בחפירת תעלת ביוב אחת הדמויות נראית לו מוכרת הוא התקרב והביט ואכן הוא ראה נכון שימי אך אבוי איך הוא נראה שימי ניצב בתוך התעלה גלוי ראש ומכנסיים קצרות לגופו כדת תוקפו של קיץ והוא שקוע בעבודה המפרכת.

אך מרדכי לא נותן לרגשות להשתלט עליו, שליח הוא וחזקה על שליח שעושה שליחותו במהירות הועיד פניו אל הבית ברחוב פיירברג בעדינות אופיינית לתלמיד הדמשק, הקיש על דלת הבית הרבנית פתחה את הדלת וקידמה אותו במאור פנים אך התנצלה שהרבי עסוק כעת מאוד, בקודש פנימה מתקיימת כרגע ישיבה דחופה של ראשי החינוך התורני בתל אביב לא אוכל להפריעו, אך הלא את שליחותו הנני ממלא הן הרבי עצמו ציווני להודיעו בכל עת ובכל רגע נתון אם כך אפוא השיבה הרבנית הדרך פתוחה לפניך היכנס ונסה את מזלך, מרדכי הקיש במורא על הדלת עם הפתחה נרעש לשנייה למראה רבנו יושב בראש כל הרבנים והעסקנים כמלך בגודל אך הוא התגבר על הבושה הטבעית ניגש אל רבו ולחש לו ראיתי את שימי,

'האמנם' נסער הרבי, מיד קם ממקומו התנצל בפני המסובים כי דבר דחוף לו ועוד רגעים מספר ישוב, הוא מיהר לעטות עליו את הראזווולקע ומיהר בעקבות מרדכי אל הרחוב התל אביבי, הרבי הקדוש והאצילי שבהיכנסו פעם לבנק על מנת לחתום על קבלת תרומה שהגיעה מחו"ל גרם להשבתת כל מועדי הפעולה בהיות כל העובדים מרותקים לדמותו המופלאה ולקלסתר המלכותי ועוקבים אחר כל צעדיו, ניצב עתה בסמיכות לחפירת תעלת שופכין מצחינה אינו מביט על כבודו ומעמדו על מעילו המתאבק בעפר, העומדים מסביב המה ראו כן תמהו ובמיוחד אחזה רעדה את שימי הנבוכ כאשר גילה מי ניצב עליו, שימי לא ידע מה לעשות עם עצמו, כשהרבי תפס אותו בקללתו אך הרבי בחיוכו הענוג הפיג את המתח הרפה את הדריכות אנה, חינוך את קולו בפנותו אל שימי ההמום סור נא אלי לעת ערב, לא תוכחה ולא גערה לא שאלה ולא חקירה, הרבי סב על עקביו שיחרר את התלמיד ושב לביתו אל האסיפה הרמה והלא כל תכלית האסיפה היא החינוך, וגדול תלמוד שמביא לידי מעשה, כמובן שלתפילת מנחה כבר נראה שימי בבית מדרשו של הרבי, לא ניתן היה להכיר עליו את הפועל מהתעלה שוב עטה לגופו מחלצות וכיסה את ראשו כהוגן.

מה היה עמו בקודש פנימה כיצד הילך הרבי נפלאות על נשמתו, זאת לא נדע, אך הנגלות לנו, כי מאז חזר שימי לפקוד את בית המדרש תמידין כסדרן ושב להיות בן נאמן לאביו שבשמים.

היתה זו נשמה אחת מני רבות רבות, בהן קיים הרבי, חשוך הבנים בעצמו, את יעוד הכתוב: "והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם".

לרגל יו"ד של ה"דמשק אליעזר" בשבת זו ב' אלול.

מקור: מפי הרה"ח ר' מרדכי הכהן וולך

בעקשנותו וחישו לגורלו טיכסו עצה הן ידוע לכל גודל מסירות נפשו של הרבי לחינוך הדור הצעיר בו ראה את כל ייעודו הבה אפוא ונייסד ישיבה ונושיב את רבנו בראשה וכך יאות לנו לעלות ארצה אמרו ועשו בירושלים קמה וגם ניצבה ישיבת תורת בית ישראל, והידיעה על כך נמסרה לרבנו בגלותו שבטעמישוואר אך הרבי טרם השתכנע הצלת הגולים חשובה יותר כך עד שהחרב הונפה על צווארו והוא חש כי טבעת החנק מתהדקת ואז נמלט חיש ביודעו נאמנה כי כאן כבר לא יוכל עוד לעשות מה ואם כן ממחר הוא לשליחות הבאה שזימן ה' לידו,

קהל חסידים נרגש ניצב דומם בתחנת הגבול שבראש הנקרה, הרבי עומד להגיע מי יבין לרחשי ליבם של חסידים מה גם שעבור רבים מהם היה הרבי כעת המודע היחיד, ברוך שהחינוך וקיימנו והגיענו לזמן הזה, נשמעה הברכה הנצחית שנתנה ביטוי לרגשי הלבבות עת הופיעה דמותו התמידה והקורנת של רבנו כשבבת שחוק מאירה מקדם הוא בחמלה את חסידיו תלמידיו כבניו, הנה פוגש הוא בבחור מרדכי וולך תלמידו משכבר הימים דרישת שלום מהוריק, הוא מפליט לעברו בהנף יד, אולם כעבור ימים מספר כאשר קיבל מרדכי הודעה בשם הרבי שעליו לישב אבלות שעה, כדין שמועה רחוקה, קיבל מענה לשאלתו מה בנוגע לדרישת השלום שמסר לו הרבי, נענה: מהיום ואילך אני במקומם, אמר ועשה...

באותו מעמד כביר ניגשו אל הרבי ראשי החסידים והגישו את מנחתם נשיאות הישיבה הק' שהוקמה בירושלים כהמשך ליישיבות ויזנין הקדושות שנחרבו, מפליאה הייתה תגובתו של הרבי שכה אפיינה את האב הרחום הרועה הנאמן, לו לי שמעתם הייתם מתחילים בפתחת גן ילדים, אם אין גדיים אין תיישים צריך להתחיל מן המסד לבנות עד הטפחות לא למזרת ראשות ישיבה רוממה נשא רבנו את עיניו כי אם לכינון ושיקום הדור היוצא תחת הדור שנגדע בחרב הצורר.

רבנו השתקע בתל אביב ועמו תלמידיו - בניו, בבניין שברחוב פיירברג שוכן בית המדרש כשבקומה שמתחתיו דירתו של רבנו והיה המקום לתל שכל פיות פונים אליו פליטי השואה מצאו כאן קן חם לב אוהב אוזן קשבת ויד מושטת, אותן נשמות בודדות וגלמודות, נהרו הנה. גם אלו שלא נמנו על תלמידי הישיבה, מחמת צוק העיתים, קשיי הקיום ברוח או בגוף גם הם ידעו כי הרבי מצפה להם מאיר להם את עיניו היוקדות באהבת ישראל מטה אוזן לרחשי ליבם ועומד לימינם בכל עת מצוא.

ביניהם היה שימי, גם הוא פליט אוד מוצל מאש בחור צעיר החיים עוד לפני בודד הוא בעולמו מפעם לפעם מגיע למנחה מעריב או לטיש מתחמם ממבטו המלטף של הרבי, היחיד שדורש בשלומם מתעניין במצבו ומאיר לו פנים טהורות, היה שימי מוכר להם לתלמידי הישיבה ולחסידים דמותו הפכה לאורח של קבע בבית המדרש כך במשך תקופה ארוכה, יום אחד מזמין אליו הרבי את מרדכי וולך התלמיד, ושואל הראית אולי את שימי בימים האחרונים, זה כמה שאינו פוקד עוד את בית המדרש מי יודע מה אירע לו שמא שמר מאן דהוא על קשר עמו שמא נודע למישהו מה מעשיו,